

Karolinska institutet
Rektor

Juridiska avdelningen
Karin Lindforss

BESLUT

2004-10-12
Reg.nr 31-883-04

Handledning och examination i forskarutbildningen vid institutionen Neurotec vid Karolinska institutet

Anmälan

N N har hos Högskoleverket anmält institutionen Neurotec (Neurotec) vid Karolinska institutet (KI) för bristande engagemang i hans situation som forskarstuderande och anført i huvudsak följande. Han kontaktade en professor på KI och påbörjade forskarutbildning 1995 med denne professor som sin handledare. Den 21 maj 1999 genomfördes en halvtidskontroll av avhandlingsarbetet som motsvarar en medicine licentiatexamen. Senare slogs institutionen ihop med andra institutioner till storinstitutionen Neurotec och hans handledare var alltmer sällan närvarande. Trots brist på stöd ville han disputera 2001 då han skrivit sex artiklar och fått tre (numera fyra) publicerade. Allt var klart tills en av medlemmarna i betygsnämnden motsatte sig disputationen eftersom inte alla artiklar blivit godkända i den etiska kommittén. Både han och hans handledare uppfattade att det tillstånd han fick 1995 av etiska kommittén gällde hela avhandlingsprojektet. Betygsnämndens ordförande ansåg däremot att varje enskild publicerad artikel i ett projekt skulle ha ett godkännande. Han fick inte gå upp med avhandlingen. Numera behövs endast tre ledamöter i betygsnämnden och de tre övriga ledamöterna var positiva till hans avhandling. Under två års tid har han försökt få kontakt med Neurotecs prefekt men utan resultat. År 2003 lämnade prefekten över ansvaret till Clara Gumpert, sektionschef vid sektionen för rättspsykiatri vid Neurotec. Hon har på ett förtjänstfullt sätt initierat sökandet efter rätt kompetens.

Utredning

Högskoleverket har remitterat anmälan till KI och anhållit om KI:s yttrande. KI och N N har yttrat sig och bemött varandras invändningar.

KI:s yttrande

Dekanus för forskarutbildningen, universitetslektor Elisabeth Granström, har anført i huvudsak följande. Det finns flera skäl till att avhandlingsarbetet dragit ut på tiden. Ett av huvudskälen är att handledaren på senare tid inte haft möjlighet att fortsätta handledarskapet. Hans funktion har varit mycket svår att ersätta, då det finns mycket

BESLUT

2004-10-12

Reg.nr 31-883-04

Sid 2

få personer med motsvarande höga kompetens inom detta smala och kontroversiella forskningsområde. Vid Neurotec där N N är antagen som doktorand har man arbetat med detta problem. Enligt uppgift från en av medarbetarna har man på initiativ från N N tagit kontakt med en docent som har lovat att fundera på om han vill åta sig uppdraget som huvudhandledare. N N blir enligt institutionsledningen kontinuerligt informerad om denna process. Ett annat skäl till att avhandlingen dragit ut på tiden är att de senaste två åren har N N på heltid arbetat inom sin ordinarie profession som psykoterapeut och genomfört en utbildning på Handelshögskolan i Stockholm. Forskningsarbetet har därför vilat i långa perioder. Eftersom han antogs redan 1995 har det inte heller funnits något kursobligatorium, vilket annars skulle skrivas in i hans studieplan.Handledningen har hela tiden varit av måttlig omfattning och N N har arbetat med stort mått av självständighet. Hade N N varit mer närvarande i det dagliga arbetet på institutionen så hade bristen på faktisk handledning med all säkerhet uppmärksammats tidigare. Det finns ett dokument med rubriken ”studieplan” där det punktvis finns uppställt de olika arbeten som N N genomfört och i vilka sammanhang han har presenterat sina resultat. Detta dokument är inte daterat. N N tog under våren 2004 kontakt med institutionen och uttryckte en vilja att fullfölja sitt avhandlingsarbete. Sammanfattningsvis är det institutionens strävan att skaffa fram så bra förutsättningar som möjligt för N N, dvs. han skall erhålla det stöd i sitt doktorandprojekt som han har rätt till. Ansökan om disputation kom in från N N till KI:s disputationskommitté den 14 maj 2001. Ansökan behandlades och godkändes den 13 juni 2001, varvid de föreslagna sex granskarna, opponent och betygsnämndsledamöter utsågs. Vid betygsnämndens förhandsgranskning av avhandlingsarbetet den 17 september 2001 hade ledamöterna synpunkter vilka ledde till att man avrådde från disputation. Denna förhandsgranskning är ett moment i forskarutbildningen som gör det möjligt för doktoranden att före disputationen korrigera/ändra delar av avhandlingen och på så sätt minska risken att bli underkänd i samband med själva disputationen. En avrådan från disputation innebär inte att doktoranden hindras från att lägga fram sin avhandling i då befintlig form. Det normala förfarandet är att doktoranden arbetar om de kritiserade delarna och därefter lämnar den nya versionen för förnyad bedömning till betygsnämnden. Det är beklagligt att N N har uppfattat att han blivit ”hindrad” från att försvara sin avhandling, men detta måste bero på ett missförstånd. Det har inte, såvitt KI känner till, förelegat något muntligt eller skriftligt utlåtande som skulle bekräfta att så varit fallet. Från institutionsledningen vill man också framföra att man aldrig nekat N N att gå upp och försvara avhandlingen. Det skall också nämnas att i det utlåtande som betygsnämnden bilade sin avrådan från disputation påtalades att det förelåg problem med etikillstånden vad gäller den forskning som N N genomfört. Institutionsledningen arbetar också med detta problem.

Högskoleverkets bedömning

Av 8 kap. 9 § högskoleförordningen (1993:100) framgår att för varje doktorand skall fakultetsnämnden utse en eller flera handledare. Doktoranden har rätt till handledning under den tid som anses behövas för den föreskrivna utbildningen om

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2004-10-12
Reg.nr 31-883-04
Sid 3

160 poäng, om inte fakultetsnämnden med stöd av 10 § beslutar något annat. En doktorand som begär det skall få byta handledare. Av 8 kap. 5 och 8 §§ högskoleförordningen framgår också att fakultetsnämnden har det övergripande ansvaret för bl.a. forskarutbildningens kvalitet, effektivitet och handledning samt för fastställande och uppföljning av den individuella studieplanen.

I ärendet är utrett att N N inte haft någon handledare de senaste åren. Initialt har detta berott på handledarens sjukdom. Det har vidare varit svårt att hitta en ny handledare på grund av forskningsområdets karaktär. Eftersom N N de senaste två åren har arbetat inom sin ordinarie profession och även studerat, och således inte varit närvarande i det dagliga arbetet på institutionen, har bristen på handledning inte uppmärksamats. Dessa omständigheter befriar dock inte KI från sitt övergripande ansvar att följa upp N N forskarutbildning och att utse en ny handledare. KI har framhållit att initiativ nu tagits för att ge N N det stöd han har rätt till. Högskoleverket utgår ifrån att dessa insatser leder till att KI i fortsättningen uppfyller kraven i högskoleförordningen.

När det gäller förfarandet kring planerade disputationer (förhandsgranskning) är det viktigt att KI förvissar sig om att doktorander känner till att en avrådan från disputation inte innebär ett förbud för doktoranden att disputerar, utan att det är fråga om en rådgivning om lämpligt sätt att fullfölja arbetet för att få avhandlingen godkänd.

Det inte Högskoleverkets uppgift att ta ställning till de forskningsetiska frågor som är aktuella i ärendet.

Ärendet avslutas.

Beslut i detta ärende har fattas av chefsjuristen Annica Lindblom i närvaro av verksjuristen Teresa Edelman efter föredragning av verksjuristen Karin Lindfors.

Annica Lindblom

Karin Lindfors